

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра технології м'ясних, рибних та морепродуктів

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету харчових технологій
та управління якістю продукції АПК

Лариса БАЛЬ-ПРИЛИПКО
“22” травня 2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри технології м'ясних,
рибних та морепродуктів

Протокол №9 від 15 травня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри
Наталія ГОЛЕМБОВСЬКА

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП 181 “Харчові технології”

Гарант ОП

Лариса БАЛЬ-ПРИЛИПКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
БІОЛОГІЧНО-АКТИВНІ РЕЧОВИНИ З ТВАРИННИЦЬКОЇ
СИРОВИНИ**

Галузь знань 18 “Виробництво та технології”

Спеціальність 181 «Харчові технології»

Освітньо-професійна програма “Технологія зберігання, консервування та
переробки м'яса”

Факультет харчових технологій та управління якістю продукції АПК

Розробник: доцент кафедри технології м'ясних, рибних і морепродуктів
к.т.н., доцент Оксана ШТОНДА

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни**БІОЛОГІЧНО-АКТИВНІ РЕЧОВИНИ З ТВАРИННИЦЬКОЇ
СИРОВИНИ**

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	МАГІСТР	
Спеціальність	181 - «Харчові технології»	
Освітньо-професійна програма	«Технологія зберігання, консервування та переробки м'яса»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	2	2
Семестр	3	3
Лекційні заняття	20 год.	4 год.
Практичні, семінарські заняття	-	-
Лабораторні заняття	40 год.	6 год.
Самостійна робота	60 год.	108
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: аудиторних	6 год.	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета. Мета викладання дисципліни полягає в тому, щоб сформулювати у студентів сукупність теоретичних та практичних знань з питань переробки крові та ендокринно-ферментної сировини; ознайомити студентів з технологією виробництва та асортиментом органопрепаратів.

Дисципліна «Біологічно-активні речовини з тваринницької сировини» є завершальним курсом, вивчення якого дає змогу завершити на останньому

етапі навчання спеціальну підготовку майбутніх магістрів харчової, зокрема м'ясної промисловості, здатних до активної та творчої трудової діяльності; у доступній формі викласти відомості щодо основних технологічних процесів, головних виробництв харчової промисловості; ознайомити з основною сировиною і асортиментом виробництв м'ясної галузі; ознайомити студентів з основними видами біологічно активних речовин з органів тварин.

Завдання. Головне завдання курсу полягає в отриманні знань і вмінь із технології переробки продукції тваринного походження, методів вибору раціональних технологій переробки сировини, організації технологічного контролю та їх застосування в практичній роботі.

Основними задачами вивчення дисципліни є:

- вивчення характеристик сировини для виробництва органопрепаратів;
- ознайомлення студентів з біологічно-активними речовинами, що отримують з тканин забійних сільськогосподарських тварин;
- ознайомлення студентів з вимогами до збору спеціальної сировини та первинною переробкою;
- вивчення способів консервування даної сировини;
- ознайомлення з технологією виготовлення медичних препаратів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: характеристику сировини для виробництва органопрепаратів, її хімічний склад; вимоги до збору спеціальної сировини та первинною переробкою; способи консервування даної сировини, технологію виготовлення медичних препаратів.

вміти: вільно володіти теоретичними і практичними питаннями щодо технології збору спеціальної сировини та її первинною обробкою; викласти основні способи консервування і транспортування ендокринно-ферментної сировини.

Набуття компетентностей:

- інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері харчових технологій

- спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Здатність обирати та застосовувати спеціалізоване лабораторне і технологічне обладнання та прилади, науково обгрунтовані методи та програмне забезпечення для проведення наукових досліджень у сфері харчових технологій.

СК 3. Здатність захищати інтелектуальну власність у сфері харчових технологій.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 01. Відшуковувати систематизувати та аналізувати науково-технічну інформацію з різних джерел для вирішення професійних та наукових завдань у сфері харчових технологій.

ПРН 02. Приймати ефективні рішення, оцінювати і порівнювати альтернативи у сфері харчових технологій, у тому числі у невизначених ситуаціях та за наявності ризиків, а також в міждисциплінарних контекстах.

ПРН 03. Застосовувати спеціальне обладнання, сучасні методи та інструменти, у тому числі математичне і комп'ютерне моделювання для розв'язання складних задач у харчових технологіях.

ПРН 07. Мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері харчових технологій, зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців і нефахівців.

ПРН 08. Здійснювати захист інтелектуальної власності у сфері харчових технологій, виконувати відповідні патентні дослідження, готувати документи на отримання патентів на винаходи і корисні моделі.

ПРН 09. Вільно володіти державною та іноземною мовами для обговорення професійної діяльності, результатів досліджень та інновацій у сфері харчових технологій.

ПРН 10. Планувати і виконувати наукові дослідження у сфері харчових технологій, аналізувати їх результати, аргументувати висновки.

ПРН 11. Оцінювати та усувати ризики і невизначеності при прийнятті технологічних та організаційних рішень у виробничих умовах для забезпечення якості та безпечності харчових продуктів

2. Програма та структура навчальної дисципліни для

- повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий модуль 1. Класифікація біологічно-активних речовин з тваринницької сировини. Ендокринна та ферментна сировина													
Тема 1. Вступна лекція.	1, 2	10	1		6		3	2				2	
Тема 2. Характеристика сировини для виробництва органопрепаратів.	2	9	2				7	11	1			10	
Тема 3. Ендокринна сировина та її використання	2,3,4	20	6		6		8	22	1		3	20	
Тема 4. Ферментна сировина та її	4,5,6	19	4		8		7	22				20	

використання												
Разом за змістовим модулем 1		58	13		20		25	57	2		3	52
Змістовий модуль 2. Спеціальна сировина. Вимоги до переробки, зберігання та транспортування сировини для виробництва органопрепаратів												
Тема 5. Спеціальна сировина та її використання	7,8	18	4			6	8	23			3	20
Тема 6. Збір та переробка ендокринно-ферментної сировини	8,9, 10	16	1			8	7	11	1			10
Тема 7. Консервування та транспортування ендокринно-ферментної сировини.	10	14	1		6		10	9	1			8
Тема 8. Методи отримання ферментних та органопрепаратів.	10	14	1				10	20				
Разом за змістовим модулем 2		62	7		20		35	63	2		3	58
Усього годин		120	20		40		60	120	4		6	110

3. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	4
1-й змістовий модуль		
1	Методи дослідження медичного панкреатину	6
2	Методи дослідження медичного пепсину	6
3	Методи дослідження харчового пепсину	8
2-й змістовий модуль		
4	Методи дослідження крові	6
5	Методи дослідження гематогену.	8
6	Методи дослідження жовчі	6
Всього		40

4. Теми самостійних робіт

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	4
1	Характеристика сировини для виробництва оргопрепаратів. Ендокринна сировина та її використання.	10
2	Ферментна сировина та її використання.	15
3	Спеціальна сировина та її використання.	15
4	Консервування ендокринно-ферментної сировини. Транспортування ендокринно-ферментної сировини.	20
	Всього	60

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист лабораторних робіт.

6. Методи навчання:

- словесний метод;
- практичний метод;
- наочний метод;
- робота з навчально-методичною літературою;
- відеометод;
- самостійна робота.

7. Методи оцінювання

Контроль у формі лабораторних занять, усного та письмового опитування, захисту самостійних робіт, періодичний та підсумковий.

Формою контролю з дисципліни є іспит.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 03.03.2021 р. протокол №7)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис.}}$ 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат.}}$$

10. Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни:
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2867>

- державні стандарти, навчальні плани, підручники і навчальні посібники;
- інструктивно-методичні матеріали лабораторних занять;
- текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю;
- методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Технологія ліків промислового виробництва: підручник для студ. вищ. навч. закл. : в 2-х ч. / В. І. Чуєшов, Є.В. Гладух, І. В. Сайко та ін. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х. : НФаУ : Оригінал, 2012. – Ч. 1. – 694 с. : іл.
2. Технологія ліків промислового виробництва: підручник для студ. вищ. навч. закл. : в 2-х ч. / В. І. Чуєшов, Є.В. Гладух, І. В. Сайко та ін. – 2-е вид., перероб. і доп. – Х. : НФаУ : Оригінал, 2013. – Ч. 2. – 638 с. : іл.
3. Смоляр В.І. Фізіологія та гігієна харчування. - К: Здоров'я. 2000. - 336 с.
4. М.М. Клименко, Л.Г. Віннікова, І.Г. Береза та ін. Технологія м'яса та м'ясних продуктів - К.: Вища освіта, 2006. - 640 с.
5. Чайченко Г.М., Цибенко В.О., Сокур В.Д. Фізіологія людини і тварин. – К.: Вища шк., 2003. – 463 с.

Додаткова література

1. Промислова технологія лікарських засобів: базовий підручник для студ. вищ. навч.закладу (фармац. ф-тів) / Є. В. Гладух, О. А. Рубан, І. В. Сайко [та ін.] - Х. : НФаУ : Оригінал, 2016. - 632 с. : іл. - (Серія "Національний підручник").

11. Інформаційні ресурси

1. Електронні ресурси

1. Фармацевтична енциклопедія. Режим доступу:
<https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/647/steroidni-gormoni>
2. http://www.fao.org/ag/againfo/themes/ru/meat/Processing_product.html
3. <http://meatinfo.ru/news/FAO-Obzor-mirovogo-rinka-myasa-i-myasnih->

produktov-290288

4. <http://liong.ru/myasnye-produkty/123-syre-dlya-proizvodstva-kombinirovannyh-myasnyh-produktov-chast-3.html>
5. <http://sacrificednizam5.blogspot.com/2013/06/2011.html>
6. <http://www.twirpx.com/files/food/meat/>
7. http://ckhtml.com/books/a._i._ukrainec-tehnologiya_picshevyh_produkto_v_-27.11._innovacionnye_tehnologii_myasa_i_myasnyh_produkto_v
8. <http://meat-milk.ru/milk/articles/1/view/101.html>
9. <http://ftp.fao.org/docrep/fao/010/ai407e/ai407e00.pdf>
10. <http://www.fao.org/docrep/010/ai407e/ai407e00.HTM>
11. <http://www.fao.org/documents/en/detail/242254>
12. <http://otp.infocollections.org/otp/browse/Detailed/22745.html>